

Technische vragen bij geagendeerd onderwerp

Vergadering: Commissie 9 september 2024
Onderwerp: Lange termijn visie zuiveren

AWP	Ron van Megen
------------	---------------

Vraag 1

Het voorstel vraagt in te stemmen met “De benodigde samenwerking in de regio en in landelijk verband.”.

Kan aangegeven worden met wie samengewerkt gaat worden? Zijn dit bijvoorbeeld ook kennisinstellingen, adviesbureaus, dienstverleners die langjarig beheer en onderhoud aanbieden of turnkey realisatie of design built operate? Structureel?

Antwoord 1

De beoogde samenwerking geldt voor diverse aspecten, zoals:

- Voor de ontwikkeling van de zuivering van de toekomst zoeken wij de samenwerking met andere waterschappen, Stowa, kennisinstellingen en ingenieursbureaus. Gezamenlijk willen wij het traject inzetten van onderzoek, ontwikkeling, bouw van testinstallaties, etc.
- Het probleem van krapte op de arbeidsmarkt en krapte bij marktpartijen willen we, samen met andere waterschappen, ondervangen door te kijken naar bijvoorbeeld langjarige raamcontracten met adviesbureaus, leveranciers en aannemers. Ook kijken we daarbij samen naar de programmering en prioritering voor de inzet van arbeid.
- Voor netcongestie kijken wij naar (naast oplossingen achter de meter zoals batterijopslag) naar samenwerking met de directe omgeving (in de vorm van energiehub).
- Voor ontvlechting van de waterketen (scheiden van rioolwater en regenwater) zoeken wij de samenwerking met gemeenten. Met bedrijven kijken wij naar de aard en kwaliteit van het afvalwater dat binnenkomt op onze zuiveringen (influentstrategie).

Vraag 2

Op pagina 6 van 15 van het visiedocument staat een verwijzing naar de wettelijke zorgtaken : “We zuiveren het rioolwater tot aan de gestelde wettelijke kwaliteitseisen (op basis van de Europese richtlijn voor stedelijk afvalwater).”

Uiteraard zal aan de wet moeten worden voldaan. Is denkbaar dat in voorkomende gevallen ook aan bovenwettelijke kwaliteitseisen voldaan gaat worden of gaan we niet verder dan de wet?

Antwoord 2

Wat betreft effluenteisen is de KRW en de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater maatgevend. Conform de EU-richtlijn zullen onze rwzi's in het volgend decennium ook medicijnresten moeten verwijderen (volgens een bepaald groeimodel). Bij de bouw van nabehandelingsinstallaties (zoals voor rwzi Ede) voor de KRW sorteren wij voor op de EU-richtlijn door nu gelijk al technieken voor verwijdering van medicijnresten (zoals actief kool, ozon, etc) toe te passen.

Vraag 3

Op pagina 10 van 15 komt netcongestie aan de orde. In de visie staat nergens dat ook gewerkt wordt aan slimme eigen oplossingen voor netcongestie. Willen we volledig afhankelijk blijven van netbeheerders en daardoor beperkt blijven in de mogelijkheden?

Antwoord 3

Het waterschap kijkt nu al naar oplossingen voor netcongestie 'achter de meter'. In mei van dit jaar is een pilot (van 1 jaar) gestart met batterij opslag op de rwzi Harderwijk. In het voorjaar van 2025 wordt deze pilot geëvalueerd, waarna opschaling/uitbreiding (afhankelijk van de bevindingen van de pilot) kan volgen. Daarnaast vinden in diverse gemeenten verkenningen plaats van mogelijkheden voor energiehub's (zoals op bedrijventerrein Lorentz in Harderwijk, bedrijventerrein Kruismaten in Elburg, etc). Het is overigens niet zo dat rwzi's volledig onafhankelijk van het net kunnen opereren (nu of in de toekomst). Ook al is het waterschap inmiddels energieneutraal (over het gehele waterschap beschouwd), onze rwzi's zullen altijd een verbinding met het elektriciteitsnet nodig hebben.

Vraag 4

Op pagina 11 van 15 staat: "Om dit mogelijk te maken denken wij aan fysisch-chemische zuiveringstechnieken."

Heeft waterschap Vallei en Veluwe lopende initiatieven met pilot of demo toepassingen?

Antwoord 4

Op dit moment lopen er geen pilots of demo toepassingen voor fysisch-chemische technieken. Wel gaan wij, samen met andere waterschappen, Stowa en kennisinstellingen, bezig met ontwikkeling van de zuivering van de toekomst. In het kader hiervan zullen t.z.t. pilots worden gestart, mogelijk ook binnen ons waterschap.

Vraag 5

Op pagina 12 van 15 staat: "Uitgangspunt is dat onze zuiveringen lozen op eigen water. We voeren in de toekomst niet meer af op de grote rivieren maar behouden het water in eigen gebied." Welke rwzi's lozen momenteel direct of indirect op rivieren? Zijn dit bijvoorbeeld ook Ede, Woudenberg en Amersfoort die uiteindelijk op de Eem uitkomen? Waar zouden deze rwzi's zoal op kunnen gaan lozen?

Antwoord 5

Momenteel lozen rwzi's Apeldoorn, Hattem, Heerde, Brummen, Renkum direct op rivieren. De rwzi's Elburg en Harderwijk lozen op het Veluwemeer (Rijkswater). De overige rwzi's lozen op eigen wateren, die uiteindelijk ook uitkomen op Rijkswater. Het uitgangspunt om op eigen water te lozen richt zich vooral op de rwzi's die nu op de rivieren lozen. Wij zien voor ons dat op termijn (na 2030) het effluent van bijvoorbeeld de rwzi Apeldoorn, verregaand gezuiverd wordt, waarna het als aanvulling van de zoetwatervoorraad van de Veluwe kan worden benut. Hiermee kan het effluent

(indirect) benut worden voor bijv. drinkwaterproductie, landbouw, industrie, etc. De verregaande zuivering wordt ons ook opgelegd vanuit de nieuwe Europese Richtlijn voor Stedelijk Afvalwater. Waar en hoe de effluentlozing (van bijv. rwzi Apeldoorn) precies gaat plaatsvinden, zal t.z.t. nader worden bekeken.

Vraag 6

Op pagina 12 van 15 staat: "Lokaal zuiveren, of scheiden van water in een schone(re) en vuile stroom, zien wij als interessante optie," Is lokaal zuiveren naar verwachting duurder of goedkoper dan centraal zuiveren? Wat betekent decentraal zuiveren voor de personele capaciteit van ons waterschap?

Antwoord 6

Het is op voorhand niet te zeggen of lokaal zuiveren of scheiden altijd goedkoper of duurder is dan centraal zuiveren. Dit is mede afhankelijk van andere doelstellingen die met het lokaal zuiveren/scheiden worden ingevuld. Wel geldt dat een kleine zuivering duurder is dan een grote zuivering.

Decentraal zal meer personele capaciteit van het waterschap vragen. Het aantal objecten dat beheerd en onderhouden moet worden zal bij meer kleinere lokale zuiveringen meer personele capaciteit vragen dan bij zuiveren op centrale plekken (minder objecten).

Vraag 7

Op pagina 12 van 15 staat: "Hierbij past ook het scheiden van zwart (toilet) en grijs (douche) water bij nieuwbouw. Grijs water kan bijvoorbeeld worden hergebruikt als toiletspoeling. Hierbij is de volksgezondheid uiteraard een belangrijk aandachtspunt."

Kan een indicatie gegeven worden van de meerkosten van een nieuwbouwwoning en de besparing aan drinkwater?

Het vermoeden is dat de kosten niet terugverdiend worden uit de besparing en er daardoor geen prikkel is voor woningeigenaren om dit te realiseren. De huizenprijzen zijn bovendien al zo hoog dat een eigen woning zelfs voor modale tweeverdieners niet meer bereikbaar is. Voor meerkosten voor een huisinstallatie die toepassing van grijswater mogelijk maakt, zal daarom vrijwillig niet algemeen gekozen worden.

Is landelijke regelgeving hiertoe in de maak?

Is het juridisch-technisch mogelijk om zo nodig dergelijks op te nemen in onze verordening en zo invulling te geven aan de ambities in de visie?

Antwoord 7

Op dit moment hebben wij geen indicatie voor de meerkosten van een nieuwbouwwoning en de mogelijke besparingen aan drinkwater. Wij zien dit ook meer voor nieuwbouw dan voor bestaande bouw. Immers bij een nieuwbouwwoning zullen de meerkosten beperkt zijn, terwijl voor bestaande bouw hergebruik van regenwater veel ingrijpender (en kostbaarder) zal zijn.

Nederland kent nog geen regelgeving om gebruik van hemelwater en/of recycling van grijswater verplicht te stellen.

In het kader van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing voert het ministerie van IenW een verkenning uit naar de mogelijkheid om het Drinkwaterbesluit (en/of -regeling) aan te passen ten aanzien van de definitie van huishoudwater. Concreet gaat het daarbij om de mogelijkheid om naast regenwater van het dak en grondwater, ook bad- en douchewater te gebruiken voor toiletspoeling, onder voorwaarde dat er geen nadelige gevolgen voor de volksgezondheid optreden.

Daarnaast heeft Vitens samen met de provincie Gelderland en WSVV het initiatief opgepakt voor het oprichting van een Bouwtafel waterzuinige wijken. In de Bouwtafel Waterzuinige Wijken werkt een brede coalitie van provincie Gelderland, diverse gemeenten, Waterschap Vallei en Veluwe, drinkwaterbedrijf Vitens, ontwikkelaars, bouwbedrijven, brancheverenigingen, leveranciers en andere betrokkenen intensief met elkaar samen om waterzuinig bouwen het nieuwe normaal te laten worden in Nederland.

Of wij waterbesparend bouwen in onze verordening op moeten nemen (en wat de juridische consequenties hiervan zijn) is op dit moment nog niet duidelijk.

Vraag 8

Op pagina 13 van 15 staat: "Dit betekent dat een toename van afvalwater (bij woningbouw) moet worden gecompenseerd door afkoppelen van verhardingen in bestaand gebied.". De droog weer afvoer van de nieuwe woningen zal dus gecompenseerd moeten worden door equivalente afkoppeling van neerslag. Welke instrumenten en budget heeft ons waterschap om dit te stimuleren c.q. af te dwingen bij gemeenten?

Is landelijke regelgeving hiertoe in de maak?

Is het juridisch-technisch mogelijk om zo nodig dergelijks op te nemen in onze verordening en zo invulling te geven aan de ambities in de visie?

Antwoord 8

Waterschappen hebben geen wettelijk kader om afkoppelen af te dwingen. De waterschapsverordening biedt hiervoor ook geen kader.

Volgens de omgevingswet moeten gemeenten en waterschappen hun taken en bevoegdheden in de afvalwaterketen op elkaar afstemmen (zie artikel 2.2 van de Omgevingswet). Een instrument dat mogelijkheden biedt, is het zogenoemde afvalwaterakkoord. Afspraken tussen gemeenten en het waterschap over de overdracht van het rioolwater (bij het overnamepunt) kan opgenomen worden in een afvalwaterakkoord. Op dit moment hebben we geen afvalwaterakkoorden met gemeenten. Dit vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid en gelijkwaardigheid tussen gemeente en waterschap en het feit dat we goed samenwerken binnen afvalwaterketenteams.

Waterschap Vallei en Veluwe werkt samen met gemeenten aan een nieuwe bijdrageregeling voor het afkoppelen van regenwater. We willen voorkomen dat schoon (regen)water onze zuiveringen belast. Als het algemeen bestuur de beleidsbegroting in het najaar goedkeurt dan beschikt het waterschap over financiële middelen om bij te dragen in het grootschalig afkoppelen van verharde oppervlakken. Uitgangspunt is dat we zoveel mogelijk aansluiten bij de urgenties van ons waterschap; waar is de grootste waterkwaliteitsdruk, bijvoorbeeld door overstorten vanuit het gemengd rioolstelsel of waar is de rioolwaterzuivering nu reeds hydraulisch (over)belast.

Vraag 9

Op pagina 13 van 15 staat: "Tot die tijd doen wij nog investeringen in actief-slibsystemen met nageschakelde technieken voor nazuivering. We zetten in om beter te presteren dan wat wetgeving nu van ons vraagt. Dus maken wij bij nieuwe rwzi's het water zo schoon als we redelijkerwijs kunnen doen (met Best Beschikbare Techniek)."

Voor toekomst komen naar verwachting fysische- chemische zuiveringstechnieken in beeld in plaats van de huidige biologische. Betekent de visie dat in voorkomende situaties komende periode met kortere afschrijvingsperioden dan 30 jaar voor bouwkundige zuiveringswerken gerekend moet worden?

Antwoord 9

Nee. Op korte termijn is er nog geen fysisch-chemische zuiveringstechniek als vervanging beschikbaar. Bovendien is de vervangingsopgave van zuiveringswerken vanwege einde technische levensduur al zodanig groot dat versnelde afschrijving en vervanging van nog meer zuiveringswerken niet realistisch is om een versnelde overgang te maken naar fysisch-chemische zuiveringen.

De verwachting is wel dat de fysisch-chemische zuiveringen een groter aandeel elektro mechanische componenten omvatten, die een kortere afschrijvingsperiode kennen. Dit geldt ook voor de nabehandelingstechnieken achter de actief-slibsystemen, waarmee in de toekomst rekening moet worden gehouden.

CDA	Albert Pansier
------------	----------------

Vraag 1

In de adviesnota wordt gesproken over een stijging in het investeringsvolume naar 100 miljoen per jaar. Wat betekent dit voor het belastingtarief en onze schuldpositie? Is het mogelijk om die cijfers door te vertalen naar prognoses die al worden gedaan, in bijvoorbeeld de Voorjaarsbrief, op het gebied van aankomende investeringen?

Antwoord 1

In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met de toename van het investeringsvolume. In de lange termijn visie wordt geen keuze gemaakt t.a.v. het belastingtarief en de schuldpositie. Gezien de bestuurlijke kant van deze vraag is het advies deze te betrekken in de bespreking in de commissie.

Vraag 2

Op pagina 9 van de visie wordt in een tabel de belasting per zuivering weergegeven. Renkum en Bennekom vallen daarin op. Wat verklaart het grote verschil tussen de huidige en toekomstige belasting van deze rwzi's?

Antwoord 2

De rwzi Bennekom zal de komende jaren worden vervangen door gefaseerde nieuwbouw. Dit betekent dat eerst een nieuwe rwzi wordt gerealiseerd, naast de bestaande rwzi. Vervolgens wordt de huidige rwzi verwijderd waarna de nieuwe rwzi wordt uitgebreid ten behoeve van het rioolwater vanuit Wageningen. Het effluent van deze grotere zuivering (Bennekom XL genoemd) wordt naar het grachtensysteem van Wageningen gestuurd ter vergroting van de doorspoeling hiervan, ter verbetering van de waterkwaliteit.

Dit alles betekent dat rwzi Renkum (waar het rioolwater van Wageningen nu wordt gezuiverd) straks wordt ontlast (en dus kleiner kan worden) en rwzi Bennekom zwaarder wordt belast en dus moet worden vergroot.

Een plan hiertoe is reeds afgelopen voorjaar goedgekeurd door het dagelijks bestuur.

Vraag 3

Op pagina 12 wordt gesproken over een hydraulische overbelasting. Bij welke zuiveringen is dit het geval? Hoe wordt hier concreet op gehandeld en met welke partijen doet het waterschap dit? Hebben de maatregelen die worden getroffen effect op de overbelasting?

Antwoord 3

Dit speelt bij de rwzi's in Hattem en Harderwijk. Met onze partners kijken we naar de meest effectieve maatregelen om hydraulische overbelasting te beteugelen. Ons uitgangspunt dat we onze rwzi's niet hydraulisch uitbreiden. We hebben een voorkeursvolgorde qua zuiveringen voor een gerichte aanpak. Een voorstel hiertoe wordt op korte termijn aan het bestuur voorgelegd.

ChristenUnie	Margreet Kramer-Schutte
---------------------	-------------------------

Vraag 1

In de visie op waterzuiveren staat beschreven dat één van de uitgangspunten *zuiveren aan de bron* is. Welke instrumenten zijn er om zuiveren aan de bron in praktijk te brengen.

Antwoord 1

Als uitvloeisel van de lange termijn visie wordt een influentstrategie opgesteld waarin o.a. mogelijke bronmaatregelen zullen worden meegenomen. In het voorjaar van 2025 zal deze influentstrategie aan het (dagelijks) bestuur worden voorgelegd. Concrete voorbeelden van bronmaatregelen zijn de aanpak van rioolvreemd water, tegengaan van lozing van medicijnresten, ontvlechten van de waterketen en mogelijke maatregelen bij bedrijven zelf.